

COVID-19 PANDEMİK SALGINIYLA MÜCADELE KAPSAMINDA TIBBİ CİHAZ VE MALZEMELERİN İTHALATINA VE İHRACATINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Av. Karya Ege DEMİREL

Covid 19 pandemi salgınının sosyal ve ekonomik etkilerinin azaltılması ve salgın ile etkin mücadele kapsamında son birkaç ay içerisinde çok sayıda yasal düzenleme yürürlüğe girmiş olup; tıbbi cihaz ve malzemelerin ticareti başta olmak üzere, salgına ilişkin alınan tıbbi önlemler de pek çok düzenlemenin konusu olmuştur. Tıbbi cihaz ve malzemeler, salgının yayılma hızının ve virüsü taşıyan vaka sayısının azaltılması noktasında hayati bir önem taşıdığından; işbu düzenlemelerin neredeyse tamamının, bu cihaz ve malzemelerin ticaretine ilişkin kısıtlayıcı yahut engelleyici mahiyette önlemler içerdiği görülmektedir.

4 Mart 2020 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren tebliğ (İhracat:2020/4) ile, İhracı Ön İzne Bağlı Mallar Listesi (İhracat: 96/31) genişletilerek; “*koruyucu maske, tulum, sıvı geçirmez önlük, koruyucu gözlük, tıbbi ve cerrahi maske ve tıbbi steril-non steril eldiven*” ihracatı ön izne bağlanmış; 26 Mart 2020 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren tebliğ (İhracat 2020/6) ile aynı listeye, hastanelerde ve sağlık kuruluşlarında kullanılan pek çok tıbbi cihaz eklenmiştir.

Yine 17 Nisan 2020 tarihli resmi gazetede yayımlanan 7244 sayılı torba kanun ile, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’na geçici 13. madde eklenmiş; işbu madde uyarınca, 30/9/2020 tarihine kadar bu Kanun kapsamında el konulan ve bulaşıcı salgın hastalıkla mücadele ile doğrudan ilgili her türlü tıbbi cihaz ve malzemenin -maddede belirtilen şartların sağlanması halinde- el koyan idare veya ilgili kamu kurumuna tahsisinin mahkemeden talep edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun 3. maddesinde, sonucunda el koyma tedbiri uygulanabilecek kaçakçılık fiillerine yer verilmekte olup; maddenin 7 ve 8. fıkralarında, kanuna aykırı şekilde ürün ithal ve ihraç edilmesinin cezalandırılacağı belirtilmiştir. İşbu fıkralar, torba kanun ile yürürlüğe konulan geçici 13. madde ve yukarıda belirtilen tebliğler birlikte değerlendirildiğinde; gerekli izinler alınmadan ithal yahut ihraç edilen ve salgın hastalıkla mücadele ile doğrudan ilgili olan her türlü tıbbi cihaz ve malzemeye el konulacağı; el konulan bu eşyaların, şartları oluşması halinde, el koyan idareye yahut ilgili kamu kurumuna tahsisinin mahkemeden talep edilebileceği söylenebilecektir.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda, kanun uyarınca el konulan malların tasfiye usulü, yukarıda belirtilen düzenlemelerden önce de mevcut olmakla birlikte; birkaç temel fark göze çarpmaktadır.

Öncelikle Kanun’da, el konulan ve düzenlemeler kapsamı dışında kalan eşyaların ne şekilde tasfiye edilmesi gerektiği belirtilmemiş; bir diğer ifadeyle tasfiye şekli hâkim yahut mahkemenin takdirine bırakılmıştır. Mahkemece, salgınla ilişkilendirilemeyen mallara ilişkin, idareye yahut ilgili kamu kurumuna tahsis dışında bir tasfiye yoluna da hükmedilmesi mümkün olabilecektir. Oysaki torba kanun ile, salgın hastalıkla mücadeleyle doğrudan ilgili mallara ilişkin özel bir tasfiye türü olan tahsis usulü öngörülmüş olup; bu vesileyle, salgınla mücadele noktasında özel önem taşıyan bu eşyaların satış yoluyla yahut diğer yollarla tasfiyesinin önüne geçilmiştir.

Yine normal şartlarda, Kanun’un 16. maddesinde, tasfiye edilen eşya veya taşıtların sahibine iadesine karar verilmesi halinde, satış bedelinin *Gümrük Kanununun 180 inci maddesi hükümleri çerçevesinde el koyma tarihinden iade tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte* hak sahibine ödeneceği düzenlenmiş olup; torba kanun ile getirilen tahsis usulünün uygulanması ve yargılama sonucunda eşyanın iadesine karar verilmesi halinde ise yalnızca eşyanın rayiç değerinin

-maddede belirtilen tutarlar ayrıldıktan sonra- eşya sahibine ödeneceği düzenlenmiştir. Düzenlemede, yargılamanın sonunda eşyanın iadesine karar verilmesi halinde Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen tasfiye hükümlerinin kıyasen uygulanacağı belirtilmediğinden; taslak kapsamında uygulanan tahsis sonrasında verilen iade kararı ile, el koyma tarihinden iade tarihine kadar geçen süreye ilişkin faiz tutarının da eşya sahibine ödenip ödenmeyeceği hususu belirsiz kalmıştır.

Özet olarak, tıbbi cihaz ve malzemelerin ihracat ve ithalatına ilişkin tüm bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; Covid-19 pandemi salgını ile mücadele kapsamında önem arz eden tıbbi malların ticaretinin, izne bağlanmak suretiyle büyük ölçüde kayıt altında tutulduğu ve gerekli görüldüğü oranda sınırlanabildiği, bu sınırlamalara uyulmaması halinde ilgililer hakkında cezai yaptırım uygulanmasının yanında, tıbbi cihaz ve mallara yönelik özel bir tasfiye görünüm şekli olan tahsis usulünün uygulamaya konulduğu söylenebilecektir.

KESİCİ | GÖKTAŞ | EGEMEN